

Vali vähem ohtlikke aineid sisaldavaid tooteid



Ohtlike ainete vähendamise uuenduslikud lahendused Läänemere linnapiirkondades

Projekt Ohtlike ainete vähendamise uuenduslikud lahendused Läänemere linnapiirkondades (NonHazCity) kestab 2016. aasta märtsist 2019. aasta veebruarini ning projekti tegevusi toetab Euroopa Regionaalarengu Fond.

Projekti NonHazCity eesmärgiks on vähendada ohtlike ainete sattumist Läänemere ja selle ümbrusesse. Muret põhjustavad eelkõige väikese ja keskmise suurusega ettevõtted ning kodumajapidamised, kelle tegevust on nende suure arvu tõttu keeruline kontrollida.

NonHazCity ühendab Läänemere piirkonnas 18 partnerit – omavalitsusi, teadusasutusi, reoveepuhastus-

ettevõtteid ja keskkonnakaitsega seotud mittetulundusühinguid. Projekti käigus selgitatakse välja enam levinud ohtlikud ained ja võimalusel nende allikad partneromavalitsustes.

Keskonda jõudvate heitmete vähendamiseks koostatakse omavalitsustes kemikaalide tegevuskava ning tegeletakse keskkonnateadlikkuse tõstmisega. 18 projektis osaleva partneri ühiseks sihiks on tutvustada lahendusi väikesemahuliste saastajate poolt tekitatud ohtlike ainete heitmete vähendamiseks.

Projekti

NonHazCity

eesmärgiks on vähendada ohtlike ainete sattumist

Läänemere ja selle ümbrusesse

Veekeskkonnas leiduvate ohtlike ainete uuring

Projekti NonHazCity esimeses etapis 2016. aastal võeti analüüsimiseks veeproove Pärnu elamu-, tööstus- ja teenindustevõtete reoveest, erinevate piirkondade sadeveest, reoveepuhasti väljalasust ning reoveepuhasti mudast.

“Pärnu on tervislike linnade võrgustiku liige. Ohtlikud ained igapäevaelus mõjutavad inimeste tervist ja tekitavad keskkonnas soovimatuid muutusi. Igaüks meist peab mõtlema, mida tarbib ja kuidas tarbimisharjumused keskkonda mõjutavad,” leiab Pärnu abilinnapea Rainer Aavik.

Pärnu veeanalüüside tulemusi tõlgendanud MTÜ Balti Keskkonnafoorumi kemikaaliekspert Heli Nõmmsalu selgitab, et elumupiirkondade saaste on tingitud igapäevatoodetes leiduvatest kemikaalidest.

Näiteks avastati kõigist veeanalüüsides bisfenool Ad ja ftalaate, mida võib leida nii toidupakenditest, köögitarvikutest, mööblist, mänguasjadest kui ka mujalt. “Tegemist on tugevate hormoonsüsteemi kahjustajatega, mis võivad mõjutada meie füüsilist arengut ja põhjustada tõsiseid tervisehäireid, näiteks tingida sper-

ma kvaliteedi halvenemist, soodustada viljatust, rasvumist ning haigestumist diabeeti või vähki,” räägib Nõmmsalu.

Nõmmsalu sõnul on kõige lihtsam alustada keskkonna kaitsmise ja ohtlike ainete kasutuse piiramisega iseendast ja oma perekonnast. “BPAd, ftalaate ja teisi kahjulikke aineid on võimalik vältida pöörates tähelepanu oma igapäevatoodete koostisainetele ning eelistades keskkonnasõbralikumaid alternatiive”, selgitab kemikaaliekspert.

Veekeskkonna sõeluuring viidi rahvusvahelise projekti NonHazCity raames

Pärnuga samaaegselt läbi ka Riias, Kaunases, Šilalēs, Gdańskis ja Turus. Sarnaselt Pärnuga leiti vaatluse all olnud ohtlike aineid ka kõikide teiste Läänemere-äärsete linnade proovidest.

“Erinevate linnade tulemused näitavad, et ohtlikud ained on keskkonnas laialt levinud probleem,” selgitab kemikaaliekspert Nõmmsalu. Samas nendib ta, et põhjalikumate järelduste tegemiseks oleks vaja pikajärgilisi uuringuid.

Ohtlikud ained – miks me neist räägime?

Käesoleva infolehe fookuses on igapäevatoodetes ja kodumajapidamises leiduvad ohtlikud ained. Selgitame kahjulike ainete kasutamise võimalikke tagajärgi ja tutvustame keskkonna- ja tervisesõbralikumate valikute tegemise võimalusi.

Ohtlikud ained on inimese poolt loodud keemilised ühendid, mis oma omaduste tõttu võivad kahjustada keskkonda ja tervist. Samas kasutatakse neid laialdaselt, kuna need on odavad ja annavad toodetele omadusi (nt pikem säilivusaeg kosmeetikatoodetel, veekindlad riided, mittenakkuvad pannid, kergemini puhastatavad pinnad jne), mis tagavad meie mugava elustiili.

Toodet peetakse seaduse mõistes ohutuks, kui selles sisalduvate ohtlike ainete kogus jääb lubatud piiridesse – kahtlemata on suurem osa kaupadest meie poodides antud tähenduses ohutu. Probleem seisneb aga selles, et ohtlike aineid leidub paljudes toodetes, mida igapäevaselt kasutame.

Mida rohkem tarbime, seda suurem tõenäosus on pidevalt kokku puutuda mitmete erinevate ohtlike ainetega väikestes kogustes. Paraku on paljudel kahjulikel ainetel omadus keskkonnas või elusorganismides kuhjuda.

Kui ohtlike aineid sisaldav toode on kasutusele võetud, siis sattuvad ohtlikud ained varem või hiljem veekeskkonda (reovee kaudu, sadeveega jmt), kus paljud neist ei lagune vaid hoopis kuhjuvad põhjasetetes ja veeorganismides ning jõuavad lõpuks meie toidulauale.

Teadlased on seisukohal, et sage kokkupuude erinevate kahjulike kemikaalidega ka madalates kogustes nõrgestab organismi võimet stressiga toime tulla ning soodustab tervisehäädasid.

Keemiavaba elu on muidugi võimatu. Ometi saab igaüks meist midagi ära teha enda tervise, teiste elusorganismide ja keskkonna heaks. Mõtle, mida tarbid! Kas ja kui palju erinevaid tooteid Sul ikkagi vaja on? Tunne huvi, mida Su hambapasta, pesupulber või seinavärv sisaldavad. Pööra tähelepanu, et lapse T-särki kaunistav pilt või mänguasjad ei teeks Su kõige kallimale varale salamisi kahju.

Loodame, et käesolev infoleht on Sulle teejuhiks ning inspiratsiooniks tervisliku ja keskkonnasõbraliku käitumise teel

Igaüks meist saab midagi ära teha enda tervise, teiste elusorganismide ja keskkonna heaks

Mõtle, mida tarbid!

Vähem on rohkem!

<http://nonhazcity.eu>

Kohtle enda ja oma lapse keha hästi

Kosmeetikatooted on meie igapäevaelu lahutamatu osa. Kuna need puutuvad vahetult kokku naha ja limaskestaga ning mõned koostisained võivad tungida läbi naha organismi, siis on oluline, et igapäevaseks kasutatavad tooted oleksid ohutud.

Sprei või aerosooli kujul esinevad tooted satuvad organismi ka sissehingamisel. Kui kahjulike ainetega puututakse kokku regulaarselt, näiteks nahale kantavaid kosmeetikatooted kasutades, võivad need ained organismi imenduda ja seal kuhjuda. Punane, villiline ja sügelev nahk võivad olla esimesed märgid sellest, et kosmeetika koostisainete suhtes on tekkinud allergiline reaktsioon.

Tervisemurede ennetamiseks peaksid tundlikud inimesed eelkõige vältima selliseid potentsiaalseid allergeene nagu lõhnaained, säilitusained ja värvained.

Lapsed on toksiliste kemikaalidega kokkupuute suhtes märksa tundlikumad kui täiskasvanud. Kuna neil on kehakaaluga võrreldes suurem nahapind, suurem hingamismaht ja kiirem ainevahetus, jõuab nende kehasse rohkem toksilisi aineid kui täiskasvanu omasse. Nende immuunsüsteem ja närvisüsteem alles arenevad ning organismi süsteemid mürgidest vabanemiseks ei funktsioneerid veel täielikult. Peale selle on väikelapse nahk täiskasvanu omast oluliselt

õhem ning naha kaitsefunktsioon ei ole täielikult välja arenenud. Seetõttu imenduvad kemikaalid laste organismi kiiremini ja kaovad nende organismist aeglasemalt ning nende elunditel ja immuunsüsteemil on keemilise toime vastu vähem kaitsemehhanisme. Eriti vastuvõtlikud on lapsed hormoonsüsteemi kahjustajatele, kuna need häirivad keha üldist arengut.

Paljud beebikosmeetika tooted võivad sisaldada koostisosi, millel on ärritav või allergeenne mõju ning mis arvatakse olevat vähkitekivad või hormoonsüsteemi kahjustavad. Hormoonsüsteemi kahjustajad on sellised kemikaalid, mis häirivad hormoonsüsteemi (ehk endokriinsüsteemi) ja võivad põhjustada kasvujaid, viljakusprobleeme, sündidefekte ja muid arenguhäireid.

Kui kahjulike ainetega puututakse kokku regulaarselt, näiteks nahale kantavate kosmeetikatoodete kasutamise kaudu, võivad need ained organismi imenduda. Mida rohkem kemikaale organismi imendub, seda tõenäolisemalt avaldavad need mõju meie tervisele. Seetõttu on mõistlik vähendada kokkupuudet kahjulike kemikaalidega, mis võivad sisaldada kosmeetikatoodetes.

Et oleks lihtsam otsustada

- * Vali tooted, mille puhul on aru saada, et kõik koostisained on looduslikud
- * Looduskosmeetika ei sisalda sünteetilisi ja keemilisi lisaineid. Väldi sünteetilisi värve, lõhnu, mineraalõlisid, sulfaate, säilitusaineid, silikoone, geneetiliselt muundatud koostisosi.
- * Vähem on rohkem! Kasutage (beebi)kosmeetikat ja -hooldustooted ainult siis, kui vaja.
- * Kasuta ökomärgisega tooteid! See annab kindluse, et toode on keskkonnale ja kasutajale ohutu.
- * Mida pikem on koostisainete loetelu, seda suurema tõenäosusega ei ole tegemist looduskosmeetikaga. Nimekirja võiks olla selline, et see oleks hõlpsasti mõistetav. Keerulised ja tundmatud koostisained ei ole suure tõenäosusega loodusest pärit.
- * Kuna koostisained on toodetele märgitud ühtse süsteemi alusel ning ei ole eestikeelsed, siis siin on abiks rahvusvaheline kosmeetikatoodete koostisainete nimekirja ehk INCI andmebaas, mille võib leida leheküljelt www.cirs-reach.com > Cosmetic Inventory. Seal saab iga huviline järgi uurida, mida tooted täpselt sisaldavad. Teine tarbijatele mõeldud ja lihtsasti kasutatav lehekülg on www.cosmeticsinfo.org.

Beebikosmeetika meelespea

- * Lugege tähelepanelikult toote koostisainete nimekirja. Kuigi toode on mõeldud lastele, ei pruugi see veel tähendada, et selle koostisained oleksid ohutumad kui tavalistes kosmeetikatoodetes leiduvad.
- * Vältige tooteid, mille sildil on koostisaine tähistatud sõnaga "nano"
- * Vältige tooteid, mis sisaldavad parabene, sünteetilisi mineraalõlisid, lõhnaaineid, säilitusaineid. Beebi nahahoolduseks piisab looduslikest õlidest.
- * Seep on beebidele harva vajalik – puhastamiseks on piisav soe vesi ja märg pesukinnas. Kui soovite siiski kasutada pesuvahendeid, eelistage väikesed kogused.
- * Taimeõli sisaldavad pesulapid või salvärvid on õrnema toimega ja võivad olla isegi odavamad
- * Kui kasutate niiskeid salvärte, siis eelistage tooteid, mis ei sisalda lõhnaaineid ega fenoksüetanooli ja parabene
- * Kui leiate, et riidest mähkme kasutamine väljaspool kodu on tülikas, siis kasutage riidest mähkmeid vähemalt kodus
- * Kasutage selliseid ühekordseid mähkmeid, mis on valmistatud looduslikust biolagunevast materjalist (nt puidumass, puuvill, bambus, mais), mis on valgendamata ja pildideta ning ei sisalda lõhna- ega värvaineid.

Šampoonid ja vannilisandid

Igapäevane dušš ja kauakestvad vahuvannid võivad tundlikku nahka kuivatada ja ärritada. Üks selle peamisi põhjuseid on pindaktiivsed ained nagu naatriumlaurüülsulfaat. Samuti on teatud säilitusained ja lõhnaained potentsiaalselt allergeensed, kahjustavad hormoonsüsteemi või on kantserogeensed.

- * Vannilisandite asemel võite vette lisada lihtsalt mõnd taimeõli või -kreemi
- * Beebi juukseid saab vannitamise käigus pesta puhta kraaniveega. Beebišampoonid ei ole vajalikud.

Deodorandid ja parfüümid

Deodorandid, mis võitlevad halba kehalõhna tekitavate bakterite vastu, võivad sisaldada selliseid säilitusaineid nagu formaldehüüdi vabastavad ained või alkoholiühendid. Alkohol võib tundlikku nahka ärritada ja kuivatada. Formaldehüüd ja lõhnaained võivad põhjustada allergiat. Muskuseühendid on püsivad, s.t. need võivad koguneda organismi ja keskkonda. Lõhnaõlidesse parfüümi nimetuse all lisatud lõhnaained võivad sisaldada hormoonsüsteemi kahjustavaid ftalaate.

Hambapasta ja suuvesi

Hambapasta võib sisaldada mehaanilisi abrasiivaineid ja pindaktiivseid aineid, lõhnaaineid, maitseaineid, magusaineid ja säilitusaineid ning samuti fluoriidi. Hambakatu ärahoidmiseks kasutatakse antibakteriaalseid aineid või säilitusaineid, nende võimalik positiivne mõju on aga seotud selliste potentsiaalselt kahjulike ainetega nagu trikloosaan või kloorheksidiin. Ka suuvesi võib sisaldada antibakteriaalseid aineid. Alternatiivse võimalusena võib suud loputada lihtsalt leige soolveega.

- * Kontrollige hambapasta fluoriidisaldust ning eelistage tooteid, milles see on väiksem
- * Valige hambapasta, milles on vähem koostisaineid

Päikesekaitsetooted

Päikesekaitsetooted kaitsevad UV-kiirguse eest, mis võib põhjustada nahavähki. Päikesekaitsekreemides vastutavad kaitse eest keemilised filtrid ja mineraalpigmendid. Mõned keemilised filtrid, nagu bensofenoon-3 (oksübensoon), võivad kahjustada hormoonsüsteemi ja koguneda organismi. Ettevaatlik tasub olla titaanoksiidi või tsinkoksiidi sisaldava mineraalse UV-kaitsega juhul, kui need ained on tootes nanoosakestena.

- * Alla ühe aasta vanuseid lapsi tuleks üldiselt kaitsta otsese päikesekiirguse eest, näiteks õhukese rõivastusega või kinnitades vankri külge õhku läbilaskva riide. Ka müts on kohustuslik!
- * Mineraalse UV-filtriga päikesekaitsekreemid on parem valik kui keemiliste filtritega tooted. Vältige nanoosakestega tooteid.
- * Üldjuhul on parim valik selline päikesekaitsekreem, mis ei sisalda värvi-, lõhna- ega säilitusaineid

Emulsioonid, kreemid ja õlid

Nahahooldustooted sisaldavad sageli sünteetilisi mineraalõlisid, mis võivad organismi koguneda ja tervist kahjustada. Probleemsed on ka allergeensed lõhnaained. Säilitusained, nagu näiteks parabeenid, võivad kahjustada hormoonsüsteemi. Paljud päevakreemid peaksid justkui kaitsema nahka UV-kiirguse kahjuliku mõju eest, kuid mõned neist UV-filtritest võivad koguneda organismi ning kahjustada ka hormoonsüsteemi.

- * Valige võimalikult väheste koostisainetega ja soovitatavalt taimepõhiseid kreeme. Vältige lõhna- ja säilitusaineid.
- * Mähkmelööbe vältimiseks vahetage võimalikult sageli mähet ja laske lapsel mõnda aega ilma mähkmeta olla. Mähkmelööbe korral kasutage taimeõlidel põhinevaid kreeme.
- * Külma ilma korral kasutage kreeme, kus on rohkesti lipiide (rasvu), kuna vett sisaldavad tooted jahutavad nägu. Samuti vältige nanoosakesi sisaldavaid kreeme.

Eelista looduslikku!

<http://thinkbefore.eu>



Säästa keskkonda ja väldi keemilisi pesuaineid

Puhastusvahendi pakendil esitatud soovitatav kasutuskogus on välja arvestatud tagamaks optimaalset puhastusvahendi kulu ja puhastamise kvaliteedi suhet. Levinud on arusaam, et mida rohkem puhastusvahendit kasutame, seda puhtamaks kodu saab.

Reaalsus on aga vastupidine: kodukeemia liigkasutuse tõttu võib ohtlike ainete sisaldus siseruumide õhus tõusta tasemini, mis on tervisele kahjulik. Samuti jäävad liigse pesupulbri jäägid riietesse ning võivad kandmisel põhjustada ärritust ja allergiat.

Suurbritannias tehtud uuringus avastati 94% testitud majapidamisest ülikõrge lenduvate orgaaniliste ühendite sisaldus. Nende kemikaalide ülipeenikesed osad võivad

kujutada ohtu hingamisteedele, eriti lastel. Murettekitav on ka ainete pikaajaline mõju – täna puuduvad teadmised, kuidas pidev kokkupuude paljude erinevate kemikaalidega meie tervisele mõjub.

Peamine põhjus, miks kemikaalid õhus kuhjuma hakkavad, on puhastusvahendite ületarbimine: neid kasutatakse liiga tihti ja liiga palju.

Siin on Sinu võimalus haarata initsiatiiv! Asenda koristusvahendid tervise- ja keskkonnasõbralikumate toodetega, vähenda erinevate puhastustoodete kasutamist ning tuuluta kodu regulaarselt.

Peamine põhjus, miks kemikaalid õhus kuhjuma hakkavad, on puhastusvahendite ületarbimine: neid kasutatakse liiga tihti ja liiga palju.

Asenda koristusvahendid tervise- ja keskkonnasõbralikumate toodetega, vähenda erinevate puhastustoodete kasutamist

Soovitused keemiavabamaks koristuseks

- * Välti ammoniaaki (võib põhjustada neeru- ja maksakahjustusi), kloori (hingamisteed ja nahka ärritav toime) ja formaldehüüdi (vähki tekitav toime) sisaldavaid tooteid
- * Eelista lõhnaainetest vabu tooteid. Lõhnaained kutsuvad tihti esile naha ülitundlikkust ja hingamishäireid. Samas ei anna lõhnaained puhastusomadustele midagi juurde, vastupidi – sageli kasutatakse neid üksnes halva lõhna varjamiseks. Enamlevinud lõhnaained, mida peaks vältima, on näiteks linalool, limoneen, amüültsinnamaal, heksüültsinnamaal.
- * Loobu akende, grillide, hõbeda või ahjude jmt puhastamiseks mõeldud spetsiaalsetest vahenditest, kuna need võivad sisaldada suures koguses mürgiseid kemikaale. Tihti teevad tavalised puhastusvahendid ära sama töö.
- * Proovi mikrofiberlappi. See ei nõua keemilisi pesuaineid ning puhastab erinevaid pindu väga hästi, eriti klaasi.
- * Välti õhuvärskendajaid. Need sisaldavad palju võimalikke allergeene, kuid ei oma funktsionaalset mõju.

Ökomärgis aitab

Kui methylchloroisothiazolinone, quaternium-15 ja muud keelt sõlme ajavad kemikaalide nimetused meelde ei taha jääda, siis tasub toote pakendilt otsida abistavaid märgiseid.

- * Ökomärgist on lihtne märgata. Selle saamiseks koostatud kriteeriumid on kokku pannud sõltumatud eksperdid, kes kontrollivad ka nende täitmist. Niisiis võid olla kindel, et võrreldes teiste samaväärsete toodetega, on ökomärgisega tooted keskkonna- ja tervisesäästlikumad ning sisaldavad vähem ohtlikke aineid.

Miks valida ökomärgisega toode või teenus?

- * Säastad oma tervist!
- * Hoiad meie kõigi keskkonda!
- * Suunad turgu keskkonna- ja tervisesõbralikkuse poole!

Maailmas on umbes 40 erinevat ökomärgisesüsteemi

- * Kõige sagedamini võib Eestis märgata Euroopa Lillekest, Põhjamaade Luike ning Sinist Inglise
- * Lisaks on mitmeid märgiseid, mis on välja töötatud spetsiaalsetele tootegruppidele. Näiteks Ökotex on spetsiaalne märgis tekstiilitoodetele
- * Loodushoidlikke kosmeetikatooteid tunneb ära Ecocert või NaTrue märgi abil

Vali tooted, mille puhul on aru saada, et kõik koostisained on looduslikud

Mõttele, mida tarbid!



Tasub teada!

Paljudelt kaupadelt võib leida tootjapoolse deklaratsiooni toote keskkonnasäästlike omaduste kohta. Lihtsalt roheline konna pilt ega kiri “natural” või “eco” pole veel ökomärgis



Mõtle, mida tarbid!

<http://thinkbefore.eu>

Plastikust maailm meie ümber

Plastmassid on sünteetilised ained, mille tooraineks on kõige sagedamini nafta. Need on loonud inimene ning neid ei esine looduses. Keskkonna jaoks on suurimaks probleemiks mikroplastiku väikesed osad, mis ladestuvad loomade kehasse ja vähendavad nende eluiga.

Mikroplastiku moodustavad väikesed erineva kujuga plastmassi tükikesed, mille suurus jääb vahemikku 0.1 µ (10-6 meetrit ehk miljon korda lühem kui üks meeter) kuni 5 mm. Need on mürgised ning jõuavad loomsete toiduainete kaudu ka inimorganismidesse. Kui plastmassist puuviljad on ruumi kaunistamiseks lauale pandud, ei tule mitte kellelegi pähe neid süüa. Nende välimus on küll ilus, aga toiteväärtus on olematu ja pealegi, poleks see ka üldse tervislik. Me tunnetame, et meie keha ei ole loodud sellise materjali seedimiseks. Ometi on plastik paljude inimeste toidulaual väga sagedane lisand. Mikroplastikut on leitud elumajade heitveest, tööstusest, merekarpide ja kalade kehade, kuhu see on sattunud suurte plastikjätmete lagunemise tagajärjel jne.

Igal aastal jõuab maailmamerre hinnanguliselt 8 miljonit tonni plastikjätmeid, mis hävitavad vee-elustikku ja ökosüsteeme. Keskkonnakahju hinnatakse miljarditesse eurodesse. Kui plastikjätmeid lisandub ka edaspidi sama kiiresti ja samas mahus, siis aastaks 2050 on ookenides rohkem plastikut kui kalu ning 99% mere-elustikust on plastikuga saastunud. Eestis ei ole ulatuslikke mikroplastiku uuringuid siiani läbi viidud ning ei ole teada kui ulatuslik on see probleem Läänemeres. Küll aga on leitud mikroplastiku osakesi veest ning kalade, lindude, mereimetajate seede-süsteemidest Milliseid lahendusi on leitud plastikreostuse vähendamiseks?

Üks olulisemaid plastikreostuse põhjustajaid on pakendite liigkasutus. Pakendite taaskasutuse suurendamiseks ja looduskeskkonda sattumise vähendamiseks on Eestis olemas töötav pakendisüsteem, mis võimaldab poodi tagastada joogipakendid ning võtab tasuta vastu paberist, plastmassist ja klaasist pakendid. Sellest hoolimata leiab prügi nii metsast kui veekogude äärest. Veekogudesse sattunud plastik ei kao kahjuks kuhugi. Nafta baasil toodetud plastmassid hakkavad vees küll väga aeglaselt lagunema, kuid mitte keskkonnale ohututeks looduslikeks komponentideks, vaid üha väiksemateks plastmassiosakesteks ehk mikroplastikuks.

Plastmassist ilu- ja moetööstus

Plastikreostuse tekke seletamisel ei saa mööda vaadata ka ilu- ja moetööstusest. Sünteetilisest materjalist riiete (nailon, polüestrer, akrüül) pesemisel eralduvad iga kord pesu- ja loputusvette erineva kujuga pisikesed plastmassist helbed, niidid, tombud. Osakeste väiksuse tõttu ei suudeta neid reoveepuhastites piisavalt efektiivselt eraldada ning mikroplastik jõuab sealt edasi veekogudesse.

Veekogu põhja settinud või vees hõljuvad plastikuosakesed süüakse ära planktoni ja suuremate veeloomade poolt ning jõuavad sel viisil lõpuks ka kalade ja veemetaajate kehadesse. Suur osa mikroplastikut on pärit kosmeetikatoodetest. Mikroplastist graanuleid kasutatakse kehahooldustoodetes ja hambapastades, et suurendada toodete efektiivsust ja mahtu.

Helen Orav-Kotta

Tartu Ülikooli merebioloogia vanemteadur
Eesti Looduskosmeetika Liidu juhatuse liige

Tunne plastikut!

Taaskasutus on osa teadlikust ja säästlikust tarbimisest. Ka plastikut saab taaskasutada, ent on oluline teada, et mõni plastikarp korduvaks kasutamiseks ei sobi. Võrreldes näiteks metalli ja puiduga, on plastil väiksem tõenäosus saada ümbertöödeldud.

Kui otsid plastikule alternatiivi, siis tasub valida keraamilisi või klaasist nõusid. Andes toele au, need näevad ju ka märksa paremad välja.

Pakendite liigkasutus on üks olulisemaid plastikreostuse põhjustajaid!
Mõtle, mida tarbid!

Jäta meelde!

Plastmassi tootmine ja töötlemine saastab keskkonda. Igaüks meist saab teha paremaid valikuid!



OHUTU



VÄLDI



HALB

Plastpakenditele ja -toodetele on märgitud kood, mis annab infot selle koostise kohta. Eelista 2, 4 ja 5, väldi võimalusel 1, 3, 6 ja 7

	PETE ehk polüetüleen Kasutusala: kosmeetika, kodupuhastustarbed ja vedelseebid, karastusjoogid ja pudeliveisi, salatikastmed, toiduõli jms pakendid Ohtlikkus: ei sisalda ohtlikke aineid nagu ftalaadid ja bisfenool-a; vältida sattumist kuuma-allikate lähedusse (nt köögipliidid) kõrgel temperatuuril erituvad toksilised ained pakendi sisusse	* Vaid tiheduseks kasutamiseks
	HDPE ehk kõrge tihedusega polüetüleen Kasutusala: toidukarbid, piima- ja mahlapudelid, jogurti- ja margariinipakendid, kodukeemia ja mootoriõli pudelid, prügikotid, vee- ja kanalisatsioonitorud, plastikust aiamööbel, kilekotid, mänguasjad Ohtlikkus: üks ohutuim; ei sobi kuumade jookide pakendamiseks	* Korduvkasutusel ohutu
	PVC ehk polüvinüülkloriid Kasutusala: peamiselt väljaspool toiduainetetööstust; aknapuhastusvahendite, pesuainete pudelid, kandikud, lauakatted, voolikud, torud, mänguasjad, kummipaadid, duššikardinad, riietus, kandekotid, põrandakatted, juhtmeisolatsioon, kunstnahk Ohtlikkus: PVC sisaldab ohtlikke ftalaate, mille kahjulike mõjude hulgas on hormonaalsüsteemi häired. PVC põlemisel eritub atmosfääri hulgaliselt toksilisi kloororgaanilisi ühendeid, dioksiine, mille kahjulikud mõjud ulatuvad arenguhäirete ja immunsüsteemi kahjustusteni	* Ei tohi korduvkasutada
	LDPE ehk madala tihedusega polüetüleen Kasutusala: kokkupigistatavad pudelid, tuubid, kilekotid, saia- ja leviakotid, pakkekiled Ohtlikkus: üks ohutuim plastik; põlemisel atmosfääri eralduvad ained sarnased märja puidu põletamisega	* Korduvkasutusel ohutu
	PP ehk polüpropüleen Omadused: hea kuumataluvus, vastupidav õlile ja rasvale Kasutusala: toidu- ja säilituskarbid, jogurti- ja võitopsid, korgid, kõrred, kuumutamiseks sobivad toidupakendid, ravimipakendid Ohtlikkus: korduvkasutamine (nt toidu pakendamiseks) on ohutu	* Korduvkasutusel ohutu
	PS ehk polüstüreen Kasutusala: vahtplastist ühekordsed sööginõud, termokarbid ja -tops, lihatoodete alused, munakarbid, ühekordsed plastkaaned, majade soojustus Ohtlikkus: sisaldab mitmesuguseid toksilisi aineid, teiste seas kantserogeene, neurotoksilisi, tsütotoksilisi aineid, verd ning hormonaalsüsteemi kahjustavaid aineid, ei tohi ega põletada ega mikrolaineahjus kasutada	* Ei tohi korduvkasutada
	Muud Selle koodi alla kuuluvad kõik teised plastid, mis ei kuulu eelnevasse kuude rühma Kasutusala: nt plastist köögiiristad, lauanõud, tugevad pudelid, kasvuhoonekatted, töökohtade vaheseinad, veanumad jms Ohtlikkus: PC koostisosa Bisfenool-A (BPA), mis muudab plasti elastsemaks, on toksiline, kantserogeenne ja hormonaalsüsteemi häiriv aine. BPA kahjulikud mõjud on seotud viljatusega, arenguhäiretega, seostatakse kudedele muutustega jms. Pesemisel ja kuumutamisel suur oht toksiliste ainete eraldumiseks	* Välti korduvkasutust

Infolehe koostaja: Pärnu linnavalitsus